

FAKULTA
INFORMATIKY
Masarykova univerzita

Sadzba bibliografie podľa normy ISO 690 v systéme LaTeX

Valná hromada CSTUG 2016

Dávid Lupták

1. Norma ISO 690
2. Balík biblatex-iso690
3. Príklady
4. Zhrnutie

1. Norma ISO 690

2. Balík biblatex-iso690

3. Príklady

4. Zhrnutie

Norma ISO 690

- Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů
- Vydaná Medzinárodnou organizáciou pre normalizáciu (ISO)
- Jedno z najčastejších pravidiel/metodických pokynov pre citovanie

Verzie normy ISO 690

Historický vývoj

ISO 690:1987 + ISO 690-2:1997

ISO 690:2010

ČSN ISO 690:2011, STN ISO 690:2012, DIN ISO 690:2013, etc.

Terminológia

Podľa najnovšej verzie normy ČSN ISO 690:2011

- odkaz** údaj v texte alebo iný druh obsahu dokumentu na príslušnú bibliografickú citáciu
- citácia** dáta popisujúce informačný zdroj alebo jeho časť, dostatočne presne a podrobne na to, aby mohol byť tento zdroj identifikovaný a bolo možné ho vyhľadať

Terminológia na príklade

Podľa najnovšej verzie normy ČSN ISO 690:2011

„[...] aj netriviálne deduktívne hry môžu byť vyriešené softvérovým nástrojom [1], čo vedie k záveru [...]“

- [1] KLIMOŠ, Miroslav; KUČERA, Antonín. Cobra: A Tool for Solving General Deductive Games. In: *Proceedings of 20th International Conference on Logic for Programming, Artificial Intelligence and Reasoning (LPAR 2015)* [online]. Heidelberg: Springer, 2015, s. 31–47 [cit. 2016-06-15]. LNCS, č. 9450. ISBN 978-3-662-48899-7. Dostupné z DOI: [10.1007/978-3-662-48899-7_3](https://doi.org/10.1007/978-3-662-48899-7_3).

Čo sa zmenilo v norme ISO 690

Oproti predchádzajúcim verziám

- Nové druhy informačných zdrojov
  - kartografické materiály
  - audiovizuálne diela
  - etc.
- Explicitné zdelenie, že norma nepredpisuje konkrétny štýl odkazu alebo citácie + zásada konzistencie etc.
- Chýbajúce termíny, napr. *kapitola*
- Podrobnejší výklad pravidiel tvorby jednotlivých bibl. údajov
  - zmenené alebo doplnené

Poradie prvkov citácie

Doporučené všeobecné poradie prvkov citácií

mená tvorcov ak sú k dispozícii

rok v prípade citovania metódou *autor-dátum*

názov citovanej jednotky

typ nosiča v prípade potreby

vydanie okrem prvého

miesto vydania v prípade viacerých rovnako významných miest sa z nich uvádza len prvé

vydavateľ v prípade viacerých rovnako významných vydavateľov sa z nich uvádza len prvý

Poradie prvkov citácie

Doporučené všeobecné poradie prvkov citácií

rok v prípade citovania metódou *autor-dátum* sa už na tomto mieste neopakuje, s výnimkou uvedenia presnejšieho dátumu

edícia názov a číslo

číslovanie v rámci popisovanej jednotky

štandardné identifikátory ISBN, ISSN, DOI,...

dostupnosť prístup alebo umiestnenie

dodatočné informácie relevantné pre účely špecifickej citácie

1. Norma ISO 690

2. Balík biblatex-iso690

3. Príklady

4. Zhrnutie

Existujúce riešenia

Alebo čo chýbalo...

czechiso.bst

*.csl-based

OPmac-bib plainTeX

BibLaTeX

Referenčná implementácia biblatex-iso690

Autorom Michal Hoftich

- vznik v roku 2011
- autorom Michal Hoftich
- využitie balíka BibLaTeX
- pridržiavanie sa českých národných interpretácií
- <https://github.com/michal-h21/biblatex-iso690>

Referenčná implementácia biblatex-iso690¹

Autorom Michal Hoftich

Pôvodný stav

- pridržiavanie sa predošlých verzií noriem
- chybné poradie prvkov citácie
- (nadbytočná/chýbajúca) interpunkcia
- chýbajúca podpora niektorých typov dokumentov
- chýbajúca podpora niektorých vyžadovaných prvkov citácie
- chýbajúca sekundárna zodpovednosť
- zastaraný kód

---

¹<https://github.com/michal-h21/biblatex-iso690>

Kompletná reimplementácia

Balíka biblatex-iso690

Makrá, príkazy a definície

- výpis jednotlivých elementov v správnom poradí
- spracovávanie a formátovanie bibliografických údajov
- viacjazyčnosť citácie
- ďalej prispôsobiteľné

Z užívateľského pohľadu

- nové typy a polia záznamov
- nové lokalizačné reťazce
- nové voľby balíka na zmenu výstupného formátu

Výpis jednotlivých elementov v správnom poradí

Citácia vygenerovaná pôvodnou a aktuálnou verziou

...Názov [online]. **Č. edície.** Miesto: Nakladateľstvo, 2016 [cit. 2016-11-08], s. 31–47. **Edícia.** Url: <cesta>. ISBN

...Názov [online]. Miesto: Nakladateľstvo, 2016, s. 31–47 [cit. 2016-11-08]. **Edícia, č. edície.** ISBN. Dostupné z <url>

Spracovávanie a formátovanie bibliografických údajov

```
\DeclareFieldFormat{howpublished}{\mkbibbrackets{#1}}
\DeclareFieldFormat[online]{howpublished}{%
  \iffielddundef{howpublished}
    {\mkbibbrackets{online}}
    {\mkbibbrackets{#1}}
}
```

Viacjazyčnosť citácie

Hlavný jazyk dokumentu

- jazyk, v ktorom je dokument písaný
- balík babel
  - `\usepackage [dutch,english]{babel}`
  - `\usepackage [main=english,dutch]{babel}`
- balík polyglossia
  - `\usepackage {polyglossia}`
  - `\setmainlanguage {english}`

Jazyk bibliografického záznamu

- jazyk prameňa informácií citovaného dokumentu
- `.bib` súbor: `langid = {english}`

Viacjazyčnosť citácie

„... údaj by mal byť uvedený v podobe, v akej sa objavuje v preferovanom prameni informácií citovaného dokumentu...“

Viacjazyčnosť citácie

Hlavný jazyk dokumentu

- informácie o dostupnosti
- dátum citovania
- role tvorcov
- spojky

Jazyk bibliografického záznamu

- ročník
- vydanie
- číslovanie

Nové typy a polia záznamov

Názov poľa	Typ záznamu	Popis
supervisor	thesis	vedúci záverečnej kvalifikačnej práce
classification	patent	klasifikácia podľa patentového triedenia

Tabuľka: Nové polia pre bibliografické údaje

Nové lokalizačné reťazce

Reťazec	Anglicky	Česky	Slovensky
at	at	v	v
bysupervisor	supervised by	vedoucí práce	vedúci práce
urlalso	available also	dostupné také	dostupné tiež
	from	z	z

Tabuľka: Nové lokalizačné reťazce

Nové voľby balíka na zmenu výstupného formátu

- `spacecolon=[true|false]`
  - Miesto : Nakladateľstvo
  - Miesto: Nakladateľstvo
- `pagetotal=[true|false]`
  - Miesto: Nakladateľstvo, 2008 [60 s.]
  - Miesto: Nakladateľstvo, 2008
- `shortnumeration=[true|false]`
  - ... 2011, **32**(3), 289-301 [cit. 2016-05-14] ...
  - ... 2011, roč. 32, č.3, s. 289-301 [cit. 2016-05-14] ...
- `thesisinfoinnotes=[true|false]`
  - ... Dostupné z: <...>. BP. MU, FI, Brno. Vedúci práce Petr SOJKA
  - ... BP. MU, FI, Brno. Vedúci práce Petr SOJKA. Dostupné z: <...>

Predefinovanie v preambule dokumentu

- `\renewcommand \multinamedelim {\addcomma \space }`
  - PRIEZVISKO, Meno__PRIEZVISKO, Meno
- `\let \lastnameformat =\textsc`
- etc.

1. Norma ISO 690

2. Balík biblatex-iso690

3. Príklady

4. Zhrnutie

MWE pre biblatex-iso690

```
\documentclass{...}  
\usepackage[style=iso-authoryear]{biblatex}  
\addbibresource{<bibliografická-databáza.bib>}  
...  
\begin{document}  
\parencite{...}  
\parencite*{...}  
...  
\printbibliography  
\end{document}
```

Ukážka

Rôzne metódy citovania a absencia údajov

autor-dátum: autor aj editor

„[...] príslušný odkaz v texte na toto dielo (Kováč, 2016) [...]“

KOVÁČ, Peter, 2016. *Veľdielo*. Ed. NOVÁK, Ján. Miesto: Nakladateľstvo

---

autor-dátum: iba editor

„[...] príslušný odkaz v texte na toto dielo (Novák, 2016) [...]“

NOVÁK, Ján (ed.), 2016. *Veľdielo*. Miesto: Nakladateľstvo

číslované odkazy

„[...] príslušný odkaz v texte na toto dielo [1] [...]“

KOVÁČ, Peter. *Veľdielo*. Ed. NOVÁK, Ján. Miesto: Nakladateľstvo, 2016

Ukážky vybraných typov záznamov

Saving Private Ryan [DVD]. Réžia SPIELBERG, Steven. Paramount, 1998

```
@misc{Ryan1998,  
  title = {Saving Private Ryan},  
  howpublished = {DVD},  
  editora = {Steven Spielberg},  
  editoratype = {Réžia},  
  publisher = {Paramount},  
  date = {1998}  
}
```

TIMM, Ruediger et al. *Libre Office* [softvér]. The Document Foundation, 2000–2016. Verzia 5.2.3 [cit. 2016-11-08]. Dostupné z: <https://www.libreoffice.org/download/libreoffice-fresh>. Požiadavky na systém: Linux kernel verzie 2.6.18 alebo vyššej,... 256Mb RAM (512Mb RAM odporúčané),...

```
@misc{LibreOfficeLatest,  
  author = {Ruediger Timm and others},  
  title = {Libre Office},  
  howpublished = {softvér},  
  publisher = {The Document Foundation},  
  date = {2000/2016},  
  version = {5.2.3},  
  url = {https://www.libreoffice.org/download/libreoffice-fresh},  
  note = {Požiadavky na systém: Linux kernel verzie 2.6.18 alebo vyššej...}  
}
```

CLAD METALS LLC CANONSBURG, PA 15317 (US). *Method of making a copper core five-ply composite and cooking vessel*. Vynálezca: GROLL, W.A. EP 1 094 937 B1. Európsky patent. Dostupné tiež z: <https://encrypted.google.com/patents/EP1094937B1>

```
@patent{Groll2008,  
  author = {Clad Metals LLC Canonsburg, PA 15317 (US)},  
  title = {Method of making a copper core five-ply composite and...},  
  editora = {Groll, W.A.},  
  editoratype = {Vynálezca:},  
  publisher = {Google Patents},  
  classification = {EP 1 094 937 B1},  
  type = {patenteu},  
  url = {https://encrypted.google.com/patents/EP1094937B1}  
}
```

LUPTÁK, Dávid. *Sazba bibliografie dle normy ISO 690* [online] [cit. 2016-06-14]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta informatiky, Brno. Vedúci práce Petr SOJKA. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/422640/fi_b/

```
@thesis{Luptak2016,  
AUTHOR = "Lupták, Dávid",  
TITLE = "Sazba bibliografie dle normy ISO 690",  
HOWPUBLISHED = "online",  
URLDATE = "2016-06-14",  
TYPE = "Bakalářská práce",  
SCHOOL = "Masarykova univerzita, Fakulta informatiky, Brno",  
SUPERVISOR = "Petr Sojka",  
URL = "http://is.muni.cz/th/422640/fi_b/",  
}
```

1. Norma ISO 690
2. Balík biblatex-iso690
3. Príklady
4. Zhrnutie

Zhrnutie

- ✓ kompletná reimplementácia referenčnej implementácie balíka biblatex-iso690
- ✓ spĺňanie pravidiel poslednej verzie normy ISO 690
- ✓ dokumentácia v českom i anglickom jazyku
  - ukážky použitia
  - rady a varovania
- ✓ oficiálne začlenenie a vydanie štýlu
  - do šablóny na sadzbu záverečných kvalifikačných prác fithesis3¹
  - na medzinárodný archív CTAN²
    - » súčasťou T_EX Live 2016

---

¹<https://www.ctan.org/pkg/fithesis>

²<https://www.ctan.org/pkg/biblatex-iso690>

Zhrnutie

- ✓ rozšírenie balíka biblatex³ o slovenskú lokalizáciu
- ✓ pribúdajúce pull requesty od komunity (napr. jazykové lokalizácie)
- ✓ 47 označení „obľúbené“ projektu na GitHub repozitári
- ✓ 17 forkov projektu na GitHub repozitári

---

³<https://www.ctan.org/pkg/biblatex>

Čo ďalej

- diskusia o rozšírení balíka o metódy citovania mimo ISO 690
- reakcia na dynamicky sa vyvíjajúci balík BibLaTeX
- rozšírenie dokumentácie (príp. wiki) o *style guide*
- ...

FAKULTA
INFORMATIKY
Masarykova univerzita

Ďakujem za pozornosť!

Q&A

Dávid Lupták